

ΚΡΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΛΕΝΑΣ ΔΙΒΑΝΗ

«Ζευγάρια που έγραψαν την ιστορία τής Ελλάδας»

ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΑΚΡΙΑΔΗ

Οι πολιτικο-ιστορικές συζητήσεις στην Ελλάδα γίνονταν παραδοσιακά γύρω από ένα τραπέζι συνήθως από άνδρες. Όταν ξεκινούσαν τα πολιτικά, οι γυναίκες γλιστρούσαν εντέχνως προς το σαλόνι μιλώντας για άλλα πράγματα. Η μόνη συμμετοχή τους ήταν μία σποραδική παράκληση στους άνδρες να μην φωνάζουν. Αυτό σίγουρα έχει αλλάξει γιατί οι γυναίκες ενδιαφέρονται πλέον για την πολιτική και τα κοινά.

Κάτι άλλο όμως παραμένει αναλλοίωτο από πάντα. Οι συμμετέχοντες στη συζήτηση, αν είναι συγγενείς ή παλιοί φίλοι, βγάζουν τα προσωπικά τους πάνω στα γεγονότα της σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας. Μονολογούν φλύαρα χωρίς να ακούν τον μπατζανάκη τους ή την παλιά συμμαθήτριά τους. Σκέπτονται ψιλοπιωμένοι όχι τα ιστορικά πρόσωπα και τις πράξεις τους, αλλά πώς έχουν συμπεριφερθεί σε αυτούς οι συνδαιτυμόνες του τραπέζιού. Και παριστάνουν πως συζητούν, διαφωνώντας πολλές φορές, αν και λένε ακριβώς τα ίδια.

Όταν διάβασα το βιβλίο της Λένας Διβάνη, είδα αυτή την καθιερωμένη

σύμβαση να σπάει από την αρχή. Είδα τις γυναίκες να κάθονται και να συμμετέχουν ισότιμα όχι μόνο στον διάλογο αλλά και στα γεγονότα. Να μην είναι αόρατες αλλά πρωταγωνίστριες δίπλα στους επιφανείς άνδρες τους. Φωτίζοντας λεπτομέρειες των πρωταγωνιστών αλλά και ολόκληρη την εποχή. Γιατί η εφημερίδα δεν σταματά μόνο στις πρώτες σελίδες με τις πολιτικές ειδή-

σεις. Έχει πολιτισμό, κοινωνικά, μόδα και χρονογραφήματα. Όλα αυτά που σε βοηθούν να κατανοήσεις και να «κωθείς» μέσα σε μία εποχή. Αυτό συμβαίνει στα «Ζευγάρια που έγραψαν την ιστορία της Ελλάδας» των εκδόσεων Πατάκη. Η διάθεσή σου από την πρώτη σελίδα είναι διαφορετική. Θυμηθείτε ως φαντάροι όταν έμπαινε στο ανδροκρατούμενο θάλαμο μία γυναίκα όλοι γινόμασταν πιο ευγενικοί.

Έτσι και στη συζήτηση ακούς με σοβαρότητα λεπτομέρειες που σου έχουν διαφύγει πάνω στο φιλιππικό σου και βλέπεις πως τα πράγματα δεν είναι ακριβώς όπως τα έχεις στο μυαλό σου.

Η ίδια βαθύς γνώστης της ιστορίας και της λογοτεχνίας καταφέρνει να πραγματοποιήσει επιτυχώς αυτή την ακροβασία. Φωτίζει στοιχεία που φτιάχνουν την ιδιοσυγκρασία των πρωταγωνιστών και δικαιολογούν τις πράξεις τους.

Γιατί οι γυναίκες των πρωταγωνιστών είναι εξίσου σημαντικά, φλεγόμενα πρόσωπα.

Δεν μπορείς να γνωρίσεις τον Χαρίλαο Τρικούπη χωρίς να λησμονήσεις την αδερφή του Σοφία. Ή να δεις την πορεία του '21 με όλες του

τις διακυμάνσεις χωρίς να έχεις στο μυαλό σου τα σκαμπανεβάσματα της ερωτικής σχέσης του Δημητρίου Υψηλάντη και της Μαντώ Μαυρογένους. Επιβάλλεται να παραβάλλεις δίπλα στην ηρεμία του Βασιλιά Παύλου ισότιμα την ανακατωσούρα της Φρειδερίκης. Επιπλέον δεν γίνεται να μάθεις για την επανάσταση του 1843 ξεχνώντας την συμβολή της Αμαλίας στον αναποφάσιστο Όθωνα. Την προτροπή της να παραχωρήσει Σύνταγμα στον λαό όταν ο ίδιος σκέφτηκε απογοητευμένος να παραιτηθεί.

Η συγγραφέας σκάβει για να βρει την αλήθεια. Δεν ψάχνει για να ξύσει πληγές που δεν είναι δικές της. Αυτό καταφέρνει όταν μιλά για τον Νίκο Μπελογιάννη και την Έλλη Παπιά. Σε οδηγεί να σεβαστείς δύο νέους με φλόγα που ερωτεύονται και προσπαθούν να υπερασπιστούν την αρχαϊκή τους αλήθεια. Μακριά από εκ των υστέρων αστικούς αφορισμούς αλλά και την προπαγανδιστική κατάχρηση των τραυμάτων της άλλης πλευράς. Κρατώντας μόνο τον θαυμασμό. Θαυμασμό για δύο ανθρώπους που κάνουν ό,τι τους λείει η καρδιά τους χωρίς να λογαριάζουν κοινωνία, κρατική τρομοκρα-

τία και το ίδιο τους το κόμμα. Δείχνοντάς μας πως η ζωή αποκτά ξεχωριστή αξία όχι όταν την σέβεσαι και την υπερασπίζεσαι, αλλά όταν δεν την λογαριάζεις καν.

Στις σελίδες του βιβλίου παρελαύνει όλη η νεότερη Ελληνική ιστορία. Χωρίς την αυστηρή της γραμμική αφήγηση αλλά αν ολοκληρώσεις όλα τα ζευγάρια των πρωταγωνιστών έχεις μία πλήρη θεώρησή της.

Το βιβλίο στοχεύει να φτιάξει όχι μία ιστορία των πρωθυπουργικών αποφάσεων αλλά της κοινωνίας ολόκληρης. Δεν μπαίνει μόνο στο γραφείο να κοιτάει μεγάλους λόγους και σύντομα τηλεγραφήματα. Μας οδηγεί σε όλα τα δωμάτια του σπιτιού. Μυρίζει το φαγητό στην κουζίνα, ακούει διαλόγους και καβγαδάκια στο συζυγικό δωμάτιο, ανάσες ή σιωπές στο παιδικό. Κάνει μία βουτιά και στην παιδική ηλικία των πρωταγωνιστών. Δείχνοντάς μας την αρχή του κουβαριού γεμάτου νευρώσεις, τραύματα και αδυναμίες που έχει ο καθένας τους. Μας οδηγεί να δούμε και έξω από το παράθυρο του σπιτιού. Να δούμε τους αχθοφόρους να κουβαλάνε τις κυρίες των τιμών στον πρώτο χορό της βασίλισσας Αμαλίας...

